

Volgvel
Onderwerp

1 van 2
Milieudienst
nascheiding kunststoffen

Overwegingen daarbij zijn:

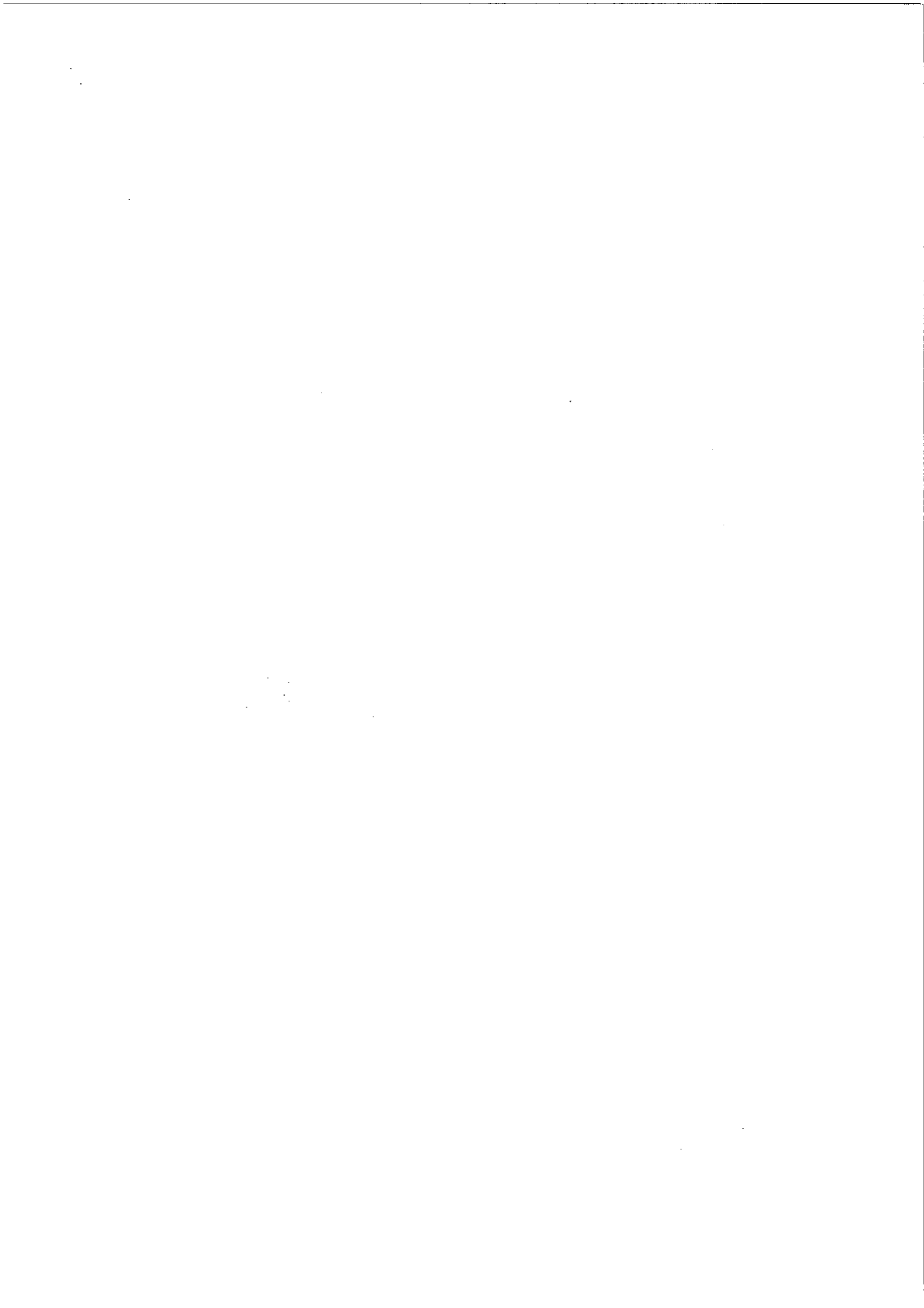
- de verwachting dat een grotere hoeveelheid recyclebare kunststoffen kan worden verkregen dan bij louter broninzameling het geval zal zijn;
- de verwachting dat bij broninzameling relatief forse inspanningen nodig zullen zijn voor een, in hoeveelheden, laag rendement;
- het risico van vervuiling bij broninzameling door middel van zakken;
- de verwachting dat broninzameling door middel van zakken voor de gemeente niet budgettair neutraal kan worden uitgevoerd;
- broninzameling door middel van zakken in onze optiek een stap terug is in het kader van mechanisering en verbetering van arbeidsomstandigheden;
- broninzameling door middel van brengpunten in de wijken [(bovengrondse) containers] ongewenst is vanuit ruimtegebruik en ruimtegebrek.

Desgewenst kan de raad hierover op 3 december hierover van gedachten wisselen in de raadscommissie Beheer en Verkeer.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

Bezoekadres
Duinkerkenstraat 99

Postadres
Postbus 742
9700 AS Groningen

Telefoon
(050) 5339600

Fax
(050) 5339609

BNG
28.50.63.707

BTW nummer
NL 0072.42.499.B.01

Briefnummer : MD 08.1752973
Bijlage(n) : 3

Groningen, 13-11-08

Onderwerp : nascheiding kunststoffen uit
huishoudelijk afval (HHA)

In uw antwoord graag
datum
en kenmerk vermelden.

Geacht college,

Landelijk zijn er afspraken gemaakt over de recycling van kunststof verpakkingen. Het bedrijfsleven is verantwoordelijk voor het behalen van de doelstelling om in 2012 42% van de kunststofverpakkingen te recyclen.

Van gemeenten worden inspanningen verwacht om uit het huishoudelijk afval kunststof verpakkingsmateriaal af te scheiden. Uit een landelijk afvalfonds kan een gemeente hiervoor vergoedingen ontvangen.

In het landelijke beleid is het mogelijk gemaakt dat gemeenten kunnen kiezen uit scheiding aan de bron óf deelname aan nascheiding van kunststofverpakkingen. Wij opteren daarnaast ook voor een combinatie ervan.

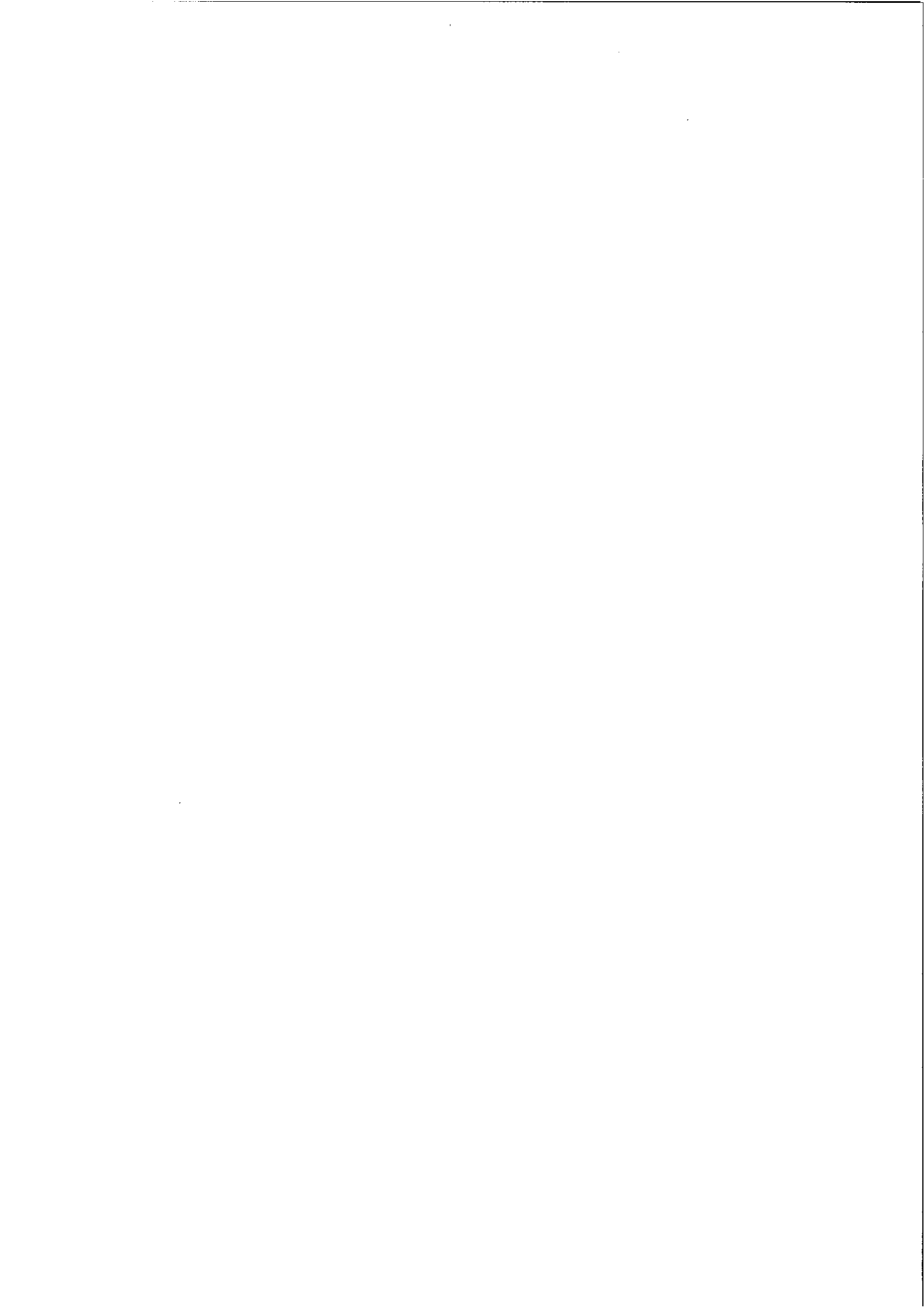
Deze brief behelst het verzoek of uw gemeente wil deelnemen aan de nascheiding van kunststoffen uit het HHA (Huishoudelijk Afval).

Indien inzameling aan de bron voor u lastig inpasbaar is in het afvalbeheer is nascheiding een naar onze mening uitstekende optie vanuit meerdere overwegingen. Wij willen een dringend beroep op u doen om deel te nemen aan nascheiding, omdat nascheiding alleen kan lukken indien voldoende gemeenten hieraan deelnemen. Deelname aan nascheiding brengt voor u geen financiële risico's met zich mee. De door u te ontvangen vergoedingen worden benut voor investeringen en exploitatie en deelname verloopt voor uw gemeente tenminste budgettair neutraal. Een besluit om mee te doen aan nascheiding moet wel voor 1 januari 2009 zijn genomen.

Voor een door u te maken keuze geven wij hierbij kort een nadere toelichting.

ISO 14001

Convenant verpakkingen.

Om in aanmerking te komen voor vergoeding uit het afvalfonds was nascheiding aanvankelijk niet toegestaan. Inmiddels mag nascheiding wel. Hierna volgt een schets van de gebeurtenissen. Op 27 juli 2007 zijn VROM, bedrijfsleven en VNG de Raamovereenkomst over de aanpak van de dossiers verpakkingen en zwerfafval voor de jaren 2008 t/m 2012 overeengekomen.

In deze Raamovereenkomst is afgesproken dat gemeenten kunststof verpakkingsafval gescheiden inzamelen (bronscheiding) en daarvoor een vergoeding uitgekeerd kunnen krijgen uit het Afvalfonds. Gemeenten kunnen daarbij zelf de keuze maken voor een haal- of brengsysteem.

Het afvalfonds wordt 'gevuld' door een belasting op verpakkingen, en wordt onder meer ook aangewend voor vergoedingen aan gemeenten voor ingezameld papier -het verpakkingendeel- en glas.

De producenten zijn op grond van het Besluit verpakkingen verantwoordelijk voor inzameling, hergebruik en nuttige toepassing van kunststof verpakkingsmateriaal. In de Raamovereenkomst is afgesproken dat de doelstelling voor materiaalhergebruik van kunststof verpakkingen in 2009 32% bedraagt. Deze doelstelling loopt op naar 42% in 2012.

Op 3 juli 2008 heeft de Tweede Kamer bij motie van de leden Vietsch en Neppéus (nr. 28694, nr 63) de Minister van VROM verzocht om in overleg met VNG en de verpakkingsindustrie niet langer onderscheid te maken tussen voor- en nascheiding van kunststof verpakkingsafval uit huishoudens.

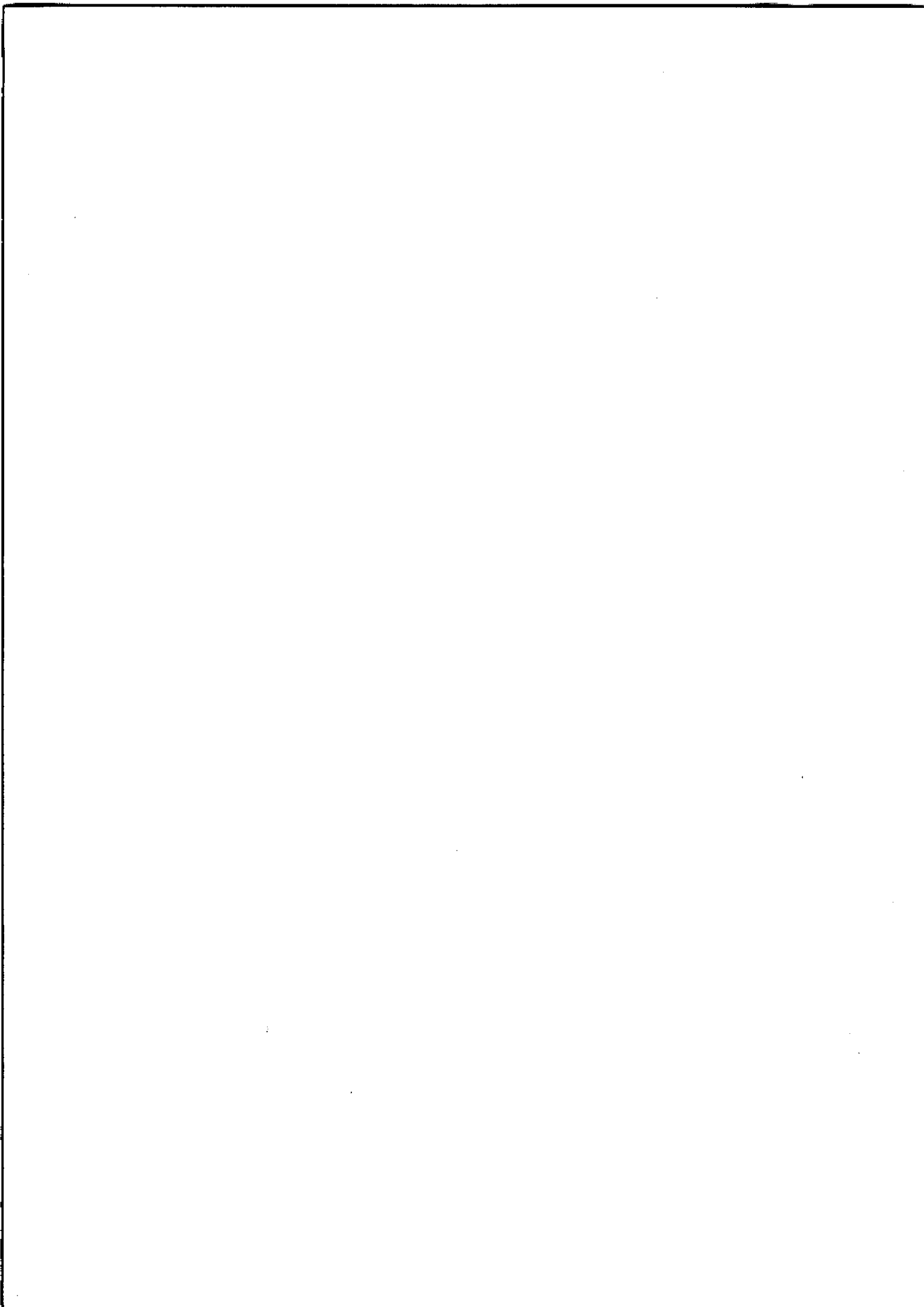
Bij motie van het lid Poppe is verzocht gemeenten de keuzevrijheid te bieden om te kunnen kiezen voor nascheiding (nr. 28694, nr. 66).

Beide Kameruitspraken zijn mede tot stand gekomen door intensieve inzet vanuit de VGG (Vereniging van Groninger Gemeenten) en de ARCG (Afvalbeheer Regio Centraal Groningen). Belangrijke inzet daarbij was dat een gemeente de keuzevrijheid moet hebben om zelf te beslissen voor deelname aan nascheiding of bronscheiding. Inmiddels zijn VROM, VNG en het bedrijfsleven overeengekomen dat ook nascheiding kan worden vergoed.

Eisen nascheiding.

Nascheiden is toegestaan maar kent wel veel eisen waaraan moet worden voldaan. De belangrijkste worden hieronder verwoord. Alhoewel wij op de nodige punten stevige bedenkingen hebben, kiezen we ervoor om op zo praktisch mogelijke wijze invulling te geven aan de mogelijkheid tot nascheiding.

- De nascheiding van kunststof verpakkingen uit het restafval dient te resulteren in verschillende fracties die in soort en kwaliteit overeenkomen met de fracties zoals gemeenten die bij een Recycler moeten aanleveren. De vervoerskosten van de nascheidingsinstallatie tot de door Nedvang (uitvoeringsorganisatie Afvalfonds en vertegenwoordiging verpakkend bedrijfsleven) aangewezen Recycler worden afzonderlijk aan de gemeente door het verpakkende bedrijfsleven vergoed. Het

Afvalfonds betaalt de gemeenten € 350,- per ton voor de inzameling en sortering van kunststof verpakkingen.

- Het afvalfonds zal de vergoeding voor nascheiding uitkeren aan gemeenten, overeenkomstig de gestelde werkwijze in het uitvoeringsprotocol. In 2009 wordt geëvalueerd of deze vergoeding in verhouding staat tot de werkelijk gemaakte kosten en uiterlijk per 1-7-2009 definitief en activity-based worden bepaald. Aangezien bij nascheiding geen aparte kosten worden gemaakt voor vervoer naar de bewerker, worden deze kosten niet vergoed.

- Een gemeente dient per 1-1-2009 een contract te hebben met een nascheidingsinstallatie, die uiterlijk per 1-5-2009 operationeel is, om in aanmerking te komen voor een vergoeding.

Ondanks de tijds-klem én onzekerheden bijvoorbeeld over vergoedingen en investeringen heeft ARCG (als 'contractbeheerder' van een groot deel van het HHA in Groningen) met Essent-Milieu (locatie Vagron) de intentie uitgesproken om met deze randvoorwaarden concreet aan de slag te gaan. Aan een overeenkomst tussen ARCG en Essent Milieu hierover wordt op dit moment gewerkt.

Dringend verzoek.

In dit stadium is het lastig om een keuze te maken uit bronscheiding en/of nascheiding omdat er nog de nodige onzekerheden bestaan.

Landelijk zijn de uitkomsten en resultaten van een groot aantal pilots met broninzameling op zijn vroegst in de loop van november bekend; de verwachting is dat definitieve inzamelvergoedingen op zijn vroegst eind november worden vastgesteld.

Daarnaast zijn landelijk de afspraken vastgelegd dat vóór 1-1-2009 gemeenten een keus moeten hebben gemaakt voor eventueel deelname aan nascheiding. Naar verwachting zal deze datum strikt worden gehanteerd: indien een gemeente niet voor die datum kenbaar heeft gemaakt om deel te nemen aan de nascheiding, wordt betreffende gemeente geacht met broninzameling aan de slag te gaan.

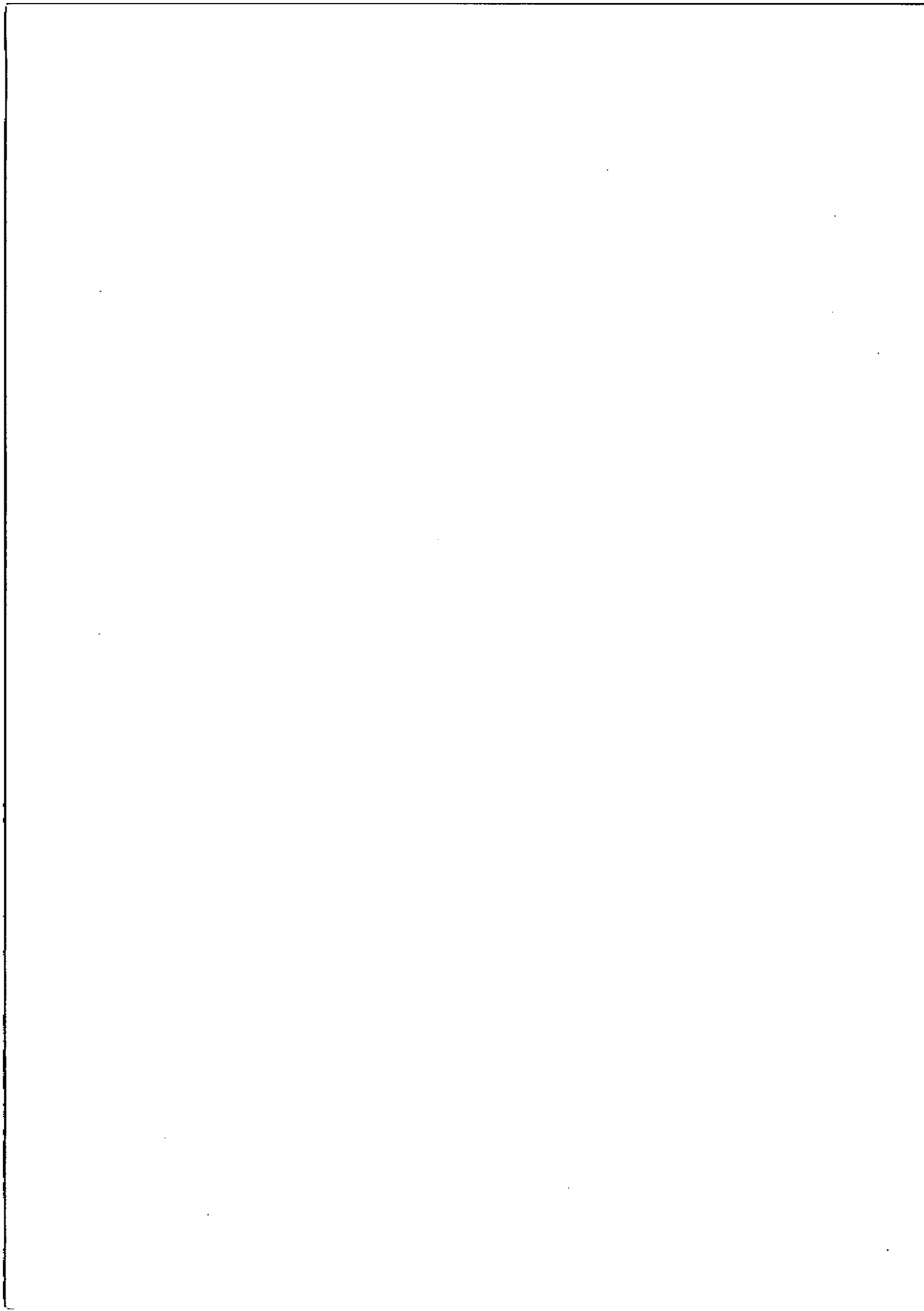
Ondanks protesten onzerzijds 'staat' deze 1 januari datum. Daarom hebben wij zo goed als mogelijk in bijgevoegde notitie "overwegingen" een aantal gegevens en omstandigheden beschreven die mee wegen bij uw keuze.

Het zal u duidelijk zijn dat investeringsmogelijkheden mede afhangen van het aantal gemeenten dat kiest voor nascheiding.

Deelname aan nascheiding brengt voor u geen financiële risico's met zich mee: de door u te ontvangen vergoedingen worden gebruikt voor investeringen en exploitatie van de nascheiding en verloopt voor uw gemeente tenminste budgettair neutraal.

Indien mogelijk wordt geprobeerd om, wanneer dat uw instemming heeft, administratie en verrekeningen te beleggen bij ARCG/Essent Milieu met rapportageverplichting aan uw gemeente.

Met Essent Milieu vinden nog gesprekken plaats over 'vermeden verwerkingskosten'. Nagescheiden kunststof verpakkingen hoeven immers niet verder 'verwerkt' te worden. Bezien wordt of de voor uw gemeente nagescheiden kunststoffen verrekend

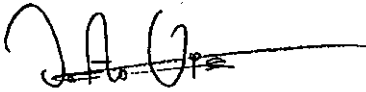
kunnen worden met de door u te betalen verwerkingskosten van het HHA. In dat geval kan het de gemeente een (beperkt) voordeel opleveren.

Daarom verzoeken wij u dringend om voor 1-1-2009 uw keuze kenbaar te maken door ondertekening van één van beide bijgevoegde overeenkomsten: deelname aan nascheiding óf deelname aan nascheiding na broninzameling.

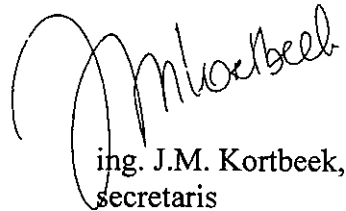
Mocht uw gemeente nog geen voorkeur kunnen uitspreken, bijvoorbeeld gelet op het feit dat definitieve landelijke gegevens over broninzameling nog niet voorhanden zijn, dan verzoeken wij u hierover nader in overleg te treden.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat van de ARCG (de hr. Thewis Wits 050-3671030 of t.wits@md.groningen.nl).

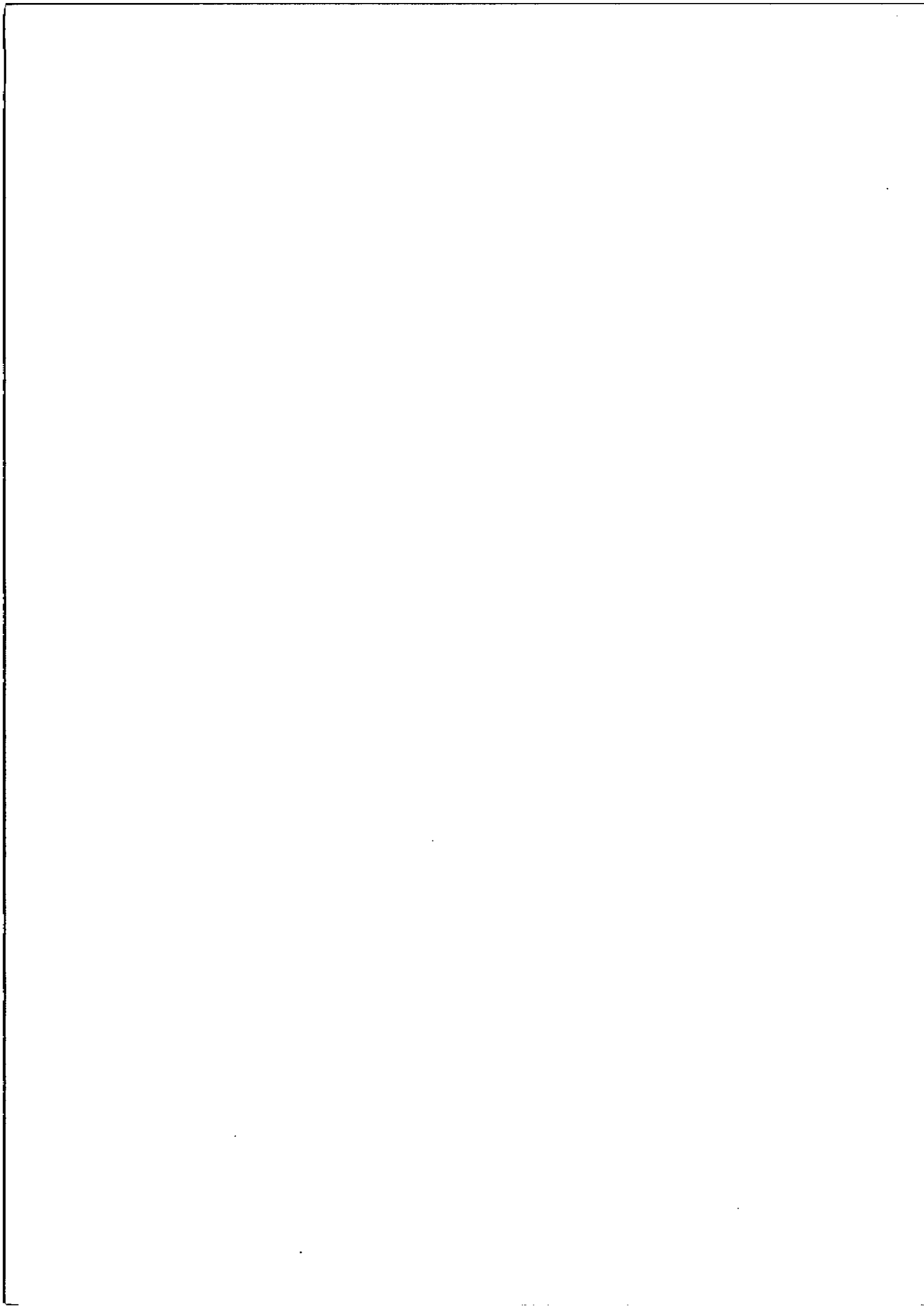
Met vriendelijke groet,
namens het bestuur,

ing. J.A. Visscher,
voorzitter

ing. J.M. Kortbeek,
secretaris

OVERWEGINGEN

BIJ KUNSTSTOFINZAMELING: NASCHEIDING en/of BRONSCHEIDING.

Bijgevoegde overwegingen kennen nog veel onzekerheden, maar kunnen wel behulpzaam zijn bij afwegingen, te vertalen naar lokale omstandigheden.

Over nascheiding.

Op verzoek van ARCG (Alvalbeheer Regio Centraal Groningen) heeft Essent-Milieu (locatie Vagron) een aantal praktijkproeven gedaan met nascheiding van kunststof verpakkingen. De uitkomsten ervan zijn veelbelovend en voldoende, nu er vergoedingen tegenover staan, om concreet aan de slag te gaan.

Technisch houdt dat het volgende in:

In de nascheidingsinstallatie (voor uitsluitend integraal huishoudelijk afval; geen grof afval) wordt nu al een mix van Papier- en Kunststofstromen (PK) afgezogen.

- Uit deze mix kunnen door infrarooddetectie en lucht vormvaste kunststoffen worden geblazen. Deze deelsortering kan eventueel verder worden verfijnd naar soorten kunststof. (PET, PE, PP, PS). Verdere verfijning is afhankelijk van eisen van recyclingbedrijven én het mogelijke investeringsniveau op grond van vergoedingen.
- Door infrarooddetectie en grijparmpjes kunnen kunststoffolies uit dit mengsel worden verwijderd ('filmgrabber'). Verdere verfijning is afhankelijk van eisen van recyclingbedrijven én het mogelijke investeringsniveau op grond van vergoedingen.

De praktijkproeven hebben een aantal gegevens opgeleverd.

Op zich is het mogelijk om een mengsel van kunststoffen af te scheiden (vergelijkbaar met de broninzameling met zakken – zie verder -) van ca. 15 kg per inwoner. Omgerekend met een factor 2.3 (kan lokaal verschillen) betekent dat bijna 35 kg per huishouden op jaarbasis (Landelijke doelstelling ca. 16 kg per huishouden).

Deelsortering van vormvaste kunststoffen kan (afhankelijk van kwaliteitseisen) ca. 2,5 – 4 kg recyclebare kunststoffen opleveren per inwoner. Omgerekend met een factor 2.3 (kan lokaal verschillen) betekent dat 5.75 – 9.2 kg per huishouden.

Deelsortering van folies kan (afhankelijk van kwaliteitseisen) ca. 6.5 – 9 kg recyclebare kunststoffen opleveren per inwoner. Omgerekend met een factor 2.3 (kan lokaal verschillen) betekent dat 14.95 – 20.7 kg per huishouden.

In zijn totaliteit zou het dus kunnen gaan om ca. 20 – 30 kg recyclebare kunststoffen per huishouden

(Landelijke doelstelling ca. 6 kg recyclebaar materiaal per huishouden).

De praktijkproeven wijzen uit dat, zeer waarschijnlijk, een grotere hoeveelheid recyclebare kunststoffen kunnen worden teruggewonnen dan bij louter broninzameling het geval zal zijn.

Tel daarbij de vermeden extra transportbewegingen voor broninzameling, en rationeel moet de conclusie luiden dat nascheiding potentieel (veel) meer (milieu-)rendement kan opleveren.

Voor sommige gemeenten kan zakkeninzameling problematisch zijn vanuit verschillende overwegingen:

- een stap terug naar zakkeninzameling (o.m. arbeidsbelasting) terwijl is ingezet op mechanisering en professionalisering van de huisvuilinzameling;
- terughoudendheid bij het vragen van meer inspanningen aan burgers;

- in sommige gebieden terughoudendheid vanwege verloedering van de openbare ruimte.

Voor brengpunten ('bolletjes') kunnen beperkte gebruiksmogelijkheden in de openbare ruimte, aanzicht en vervuiling een rol spelen.

Als gezegd: bovenstaande gegevens hebben betrekking op praktijkproeven met nascheiding. In een definitief aan te bouwen deelsortering zal dit zich moeten bewijzen. Investeringsvolume, exploitatielasten en werkelijk (milieu-)rendement zijn in dit stadium nog onzeker.

Over bronscheiding.

Op zijn vroegst zullen in de loop van november resultaten bekend worden van een groot aantal pilots met broninzameling (haal en brengsystemen). Op zijn vroegst eind november zullen definitieve vergoedingen voor de broninzameling bekend worden gemaakt.

Eerste berichten wijzen uit dat in diftar-gemeenten (het hanteren van gedifferentieerde tarieven) met het systeem van volume of volume/frequentie de broninzameling voorspoedig kan verlopen. Burgers besparen immers onmiddellijk door minder aanbod van de restafvalcontainer.

Ook wijzen de eerste resultaten uit dat inzameling van een gemengde kunststoffractie (dus niet alleen flessen en flacons) het meest succesvol is.

Er wordt gewag gemaakt van gemiddeld 10 – 20 kg. per aansluiting/huishouden voor zowel haal- als brengsystemen. (zakken of 'bolletjes'). Deze hoeveelheid is te vergelijken met ca. 35 kg per huishouden uit de nascheiding.

Er wordt gewag gemaakt van ca. 20% 'vervuiling' of 'residu' (percentage niet recyclebare kunststof).

De eerste resultaten van landelijke pilots corresponderen met ervaringsgegevens in onze eigen regio (Z.Westerkwartier en Hoogezand-Sappemeer).

Het Z.Westerkwartier zamelt in met de 'milieuzak' en groeit toe naar ca. 35 kg per aansluiting. Inzameling vindt plaats met 'de milieuboer' (logistiek slimme inpassing in bestaand afvalbeheersysteem); de ingezamelde fractie is wel wat breder (o.a. ook drankenkartons) dan in bv. Hoogezand.

Hoogezand zamelt in met zakken in een aparte route.

Een aantal kentallen uit Hoogezand:

Ca. 20 kg per huishouden per jaar.

(Ca. 300.000 kg per jaar; 14.574 aansluitingen/huishoudens).

12.623 aangeboden zakken per maand

Ca. 2 kg per zak.

Aanbiedpercentage in de route ca. 86%.

Ca. 8 dagroutes per maand.

1 dagroute (3 personeelsleden + kraakperswagen) zamelt ca. 3155 kg in/ ca. 1577 zakken.

De kosten voor de inzameling zullen lokaal verschillen.

Vuistregel kan zijn: inzamelkosten per uur (3 x € 40,- + 1 x € 30) ca. € 150,-. Per dag: ca. € 1200,-.

Op basis van een dagroute met 3155 kg., met een vergoeding van € 367,- per 1000 kg betekent bij de nu bekende vergoeding € 1158,- aan inkomsten.

In deze vergelijking en met deze vergoeding dus nagenoeg bugettair neutraal.

Slimme logistieke inpassingen – en daarmee lagere inzamelkosten - (Z. Westerkwartier) of lagere inzamelkosten door personele en materiële goedkopere ‘inhuur’ (Hoogezand) kunnen de inzameling lonend maken, zeker in relatie met vermeden verwerkingskosten.

Bij kostenberekeningen moet rekening worden gehouden met:

- schaalgrootte: kunnen efficiënte (dag)routes worden geïmplementeerd;
- dichtheid netwerk van brengpunten ('bolletjes');
- stedelijkheidsklasse (niet stedelijke gebieden presteren bij broninzameling beter dan sterk stedelijke gebieden);
- begrenzing door arbeidsbelasting: afhankelijk van de leeftijd van beladers worden grenzen gesteld aan het aantal zakken dat mag worden beladen;
- aanloopkosten: er is tijd nodig voordat het aanbieden door burgers is geoptimaliseerd;
- kosten van aanschaf en verspreiding van zakken (0.08 – 0.15 cent per zak);
- voorlichting.

Niet alleen kosten en inspanningen spelen een rol.

Bij bronscheiding moet er op worden gewezen dat in termen van bewustwording er een belangrijk effect uit gaat van het feit dat burgers goed zicht krijgen op met name het volume aan verpakkingsafval dat wordt geproduceerd.

Deze gegevens bieden u een aantal handvatten die een beoordeling mogelijk maken voor de lokale situatie.

Op dit moment is er sprake van een inzamelvergoeding van € 367,- per ton ingezameld materiaal indien een gemeente dit jaar (2008) start met de inzameling.

Het lijkt er op dat deze vergoeding wordt gezien als een 'aanloopvergoeding' omdat immers in aanvang hogere kosten zullen worden gemaakt, voordat opbrengsten op niveau komen. Daarnaast bestaan er op dit moment bijdragen voor de communicatie, omdat implementatie de nodige voorlichting aan burgers met zich mee brengt. In hoeverre dit in de toekomst blijft bestaan is op dit moment niet duidelijk.

Vaststelling van de definitieve inzamelvergoeding zal nog de nodige hoofdbrekenkosten omdat de kosten van diverse pilots in den lande nogal uiteenlopen.

Niet uitgesloten is dat de vergoeding (ten opzichte van € 367,-) na een aanloopperiode naar beneden wordt bijgesteld.

Het laat zich aanzien dat in niet diftar-gemeenten door de lagere respons de inzamelkosten bij zakkeninzameling meer dan € 450,- per ton zullen blijven bedragen.

Over bron én nascheiding.

Praktijkproeven van nascheiding én broninzameling laten zien dat ook bij bronscheiding er nog kunststoffen in het restafval achterblijven, ook al zijn het wellicht kleinere hoeveelheden. Theoretisch kan bij een respons op broninzameling van ca. 20 kg per huishouden nog ca. 15 kg worden nagescheiden.

Daarom is ook voor gemeenten die kiezen voor bronscheiding deelname aan de nascheiding zinvol. Het zal de prestaties van de gemeente optimaliseren.

Over condities.

Bij nascheiding zullen de navolgende geldstromen een rol spelen:

- de gemeente ontvangt een vergoeding per ton aangeleverd recyclebaar materiaal aan de recycler uit het afvalfonds (voorlopig vastgesteld op € 350,- per ton);
- het transport van de nascheidingsinstallatie naar de recycler (verzorgd door Essent) wordt vergoed aan gemeenten uit het afvalfonds;
- de gemeente betaalt de ontvangen vergoedingen aan ARCG/Essent (tbv investeringen, exploitatie etc.);
- opbrengsten die worden gegenereerd bij de recycler vloeien terug naar het afvalfonds.

Op deze wijze is er sprake van een voor de gemeente budgettair neutrale situatie; de gemeente loopt hierin ook geen risico's en wordt volledig 'ontzorgd' bij de invulling van de verplichting in de wet milieubeheer om een bijdrage te leveren aan het hergebruik van kunststofverpakkingen voor de periode 2008 t/m 2012.

In hoeverre dit traject administratief kan worden vereenvoudigd (bv. rechtstreekse uitbetaling van vergoedingen aan bv. ARCG, met rapportageverplichting aan gemeenten) zal nog moeten worden onderzocht.

Vaststelling van hoeveelheden kunststoffen van gemeenten die kiezen voor bron én nascheiding zal nog nader moeten worden uitgewerkt; en daarmee ook de (omvang van de) geldstromen. Maar ook hier geldt: deelname aan nascheiding ná bronscheiding betekent een budgettair neutrale operatie waarbij de verrekening gescheiden plaats vindt van de vergoedingen die voor broninzameling worden verkregen.

In het traject van nascheiding is sprake van 'vermeden verwerkingskosten'.

Veel is echter nog onduidelijk (investeringen; hoeveelheden kunststoffen die kunnen worden nagescheiden; exploitatielasten én vaststelling van de definitieve vergoeding; administratieve lasten).

Gelet op al deze onzekerheden is het in dit moment nog niet gelukt om afspraken te maken over vermeden verwerkingskosten met Essent Milieu.

Wel is het de intentie om in ieder geval in de loop van 2009 te komen tot afspraken voor een vorm van compensatie, in ieder geval voor gemeenten die uitsluitend deelnemen aan nascheiding. Dat het daarbij niet gaat om grote bedragen zal duidelijk zijn omdat het per huishouden gaat om een relatief beperkte hoeveelheid afval in gewichtsprocenten.

Over milieueffecten.

Het milieurendement van de inzet op recycling van kunststofverpakkingen is, in de hectiek van convenanten, protocollen en vergoedingen, sterk op de achtergrond geraakt. Eenduidige gegevens zijn niet beschikbaar.

Door VROM is, uitgaande van 42% recycling van kunststofverpakkingen, een CO2 besparing van (landelijk) 230.000.000 kg geprognosticeerd.

Door CE-Delft is berekend dat 1000 kg plastic verkregen bij broninzameling (incl. extra transport), ten opzichte van integrale inzameling en verbranding, leidt tot een besparing van 2600 kg CO₂.

Andere prognoses wijzen uit dat per 1000 kg gerecycled plastic, in vergelijking tot gebruik van primaire grondstoffen (olie), een besparing van 1600 kg CO₂ wordt bereikt.

Hoe het ook zij: recycling van kunststoffen leidt (in de keten) tot CO₂ besparingen. Het rendement van deze besparingen ten opzichte van te maken kosten zijn niet in dergelijke beschouwingen betrokken.

Indien de hoeveelheden recyclebaar materiaal uit nascheiding kan worden waargemaakt is de conclusie onontkoombaar dat het milieu (in termen van CO₂ besparing én herbruikbare grondstoffen) hiermee het meest is gediend.

Secretariaat ARCG
Thewis Wits
November 2008.

